

Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki ostateczne w województwie opolskim

29.04.2022 r.

 10,4%

spadek liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z PSR 2010

Według ostatecznych wyników Powszechnego Spisu Rolnego (PSR) w 2020 r., liczba gospodarstw rolnych ogółem wyniosła 25,5 tys. i zmniejszyła się o 10,4% w porównaniu z danymi uzyskanymi w Powszechnym Spisie Rolnym w 2010 r. Powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych zwiększyła się o 0,4%. W analizowanym okresie zwiększyło się pogłowie drobiu i bydła, przy spadku pogłowia świń.

Wprowadzenie

Powszechny Spis Rolny (PSR) został przeprowadzony na terytorium Polski w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r.

Spisem rolnym, jako badaniem pełnym, zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne) oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej.

Dane dla województwa prezentowane są według siedziby użytkownika, natomiast dane dla gmin – według siedziby gospodarstwa.

Gospodarstwa rolne

Ostateczne wyniki PSR 2020 wykazały, że w województwie opolskim odnotowano spadek liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z wynikami PSR 2010, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. Liczba gospodarstw rolnych w 2020 r. wynosiła 25,5 tys. i zdecydowaną ich większość stanowiły gospodarstwa indywidualne (98,8%). W porównaniu z wynikami PSR 2010 liczba gospodarstw rolnych w województwie opolskim, podobnie jak w pozostałych województwach zmniejszyła się. Spadek ten wyniósł 3,0 tys., tj. 10,4% (przeciętnie w kraju – 12,7%), natomiast największy wystąpił w województwie śląskim (o 23,3%), a najmniejszy w warmińsko-mazurskim (o 2,7%).

Liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 10,4% wobec 2010 r.

Tablica 1. Gospodarstwa rolne i średnia powierzchnia

Wyszczególnienie	2010	2020		
			2010=100	kraj=100
Gospodarstwa rolne	28437	25479	89,6	1,9
Średnia powierzchnia gruntów ogółem w ha	18,9	21,2	112,0	167,7
Średnia powierzchnia użytków rolnych w ha	18,0	20,3	112,7	179,2

Według ostatecznych wyników PSR 2020 w odniesieniu do 2010 r. nastąpiły zmiany w strukturze gospodarstw rolnych według wielkości powierzchni. W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wzrósł udział jednostek największych obszarowo (o powierzchni powyżej 15 ha użytków rolnych) oraz najmniejszych (do 1 ha użytków rolnych), które w większości prowadzą intensywną produkcję roślinną i zwierzęcą (np. szklarnie, fermy świń

i drobiu). Można więc mówić o wzroście znaczenia gospodarstw ukierunkowanych na produkcję rynkową.

W strukturze gospodarstw rolnych przeważały nadal gospodarstwa o powierzchni do 5 ha użytków rolnych i ich udział utrzymał się na poziomie z 2010 r. (45,8%). Drugą grupę stanowiły gospodarstwa o powierzchni 5–15 ha użytków rolnych – 28,4% (spadek udziału o 2,8 p. proc. wobec 2010 r.), natomiast udział gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych wzrósł i wyniósł 25,9% (wobec 23,0% w 2010 r.).

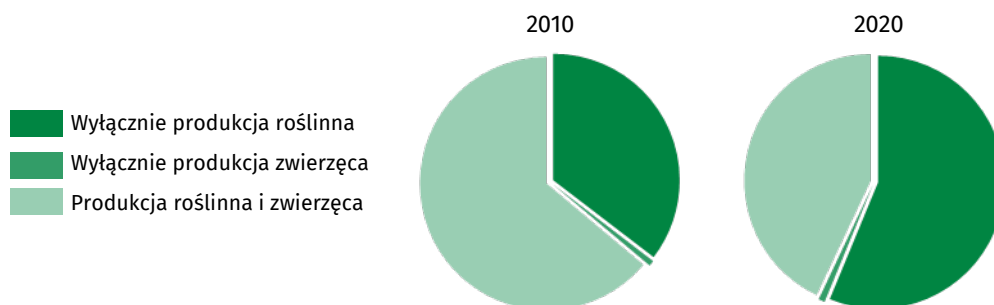
Tablica 2. Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Grupy obszarowe użytków rolnych	2010		2020	
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach
Ogółem	28437	100,0	25479	100,0
Do 1 ha włącznie	437	1,5	487	1,9
1– 5 ha	12600	44,3	11170	43,8
5–10	5831	20,5	4774	18,7
10–15	3036	10,7	2460	9,7
15–20	1830	6,4	1427	5,6
20–50	3292	11,6	3225	12,7
50 ha i więcej	1411	5,0	1936	7,6

Ostateczne wyniki PSR 2020 wskazują, że w województwie opolskim nastąpiły istotne zmiany również w strukturze gospodarstw ze względu na rodzaj prowadzonej produkcji rolniczej, co potwierdzają obserwowane od lat procesy specjalizacji produkcji. W 2010 r. dominowały gospodarstwa prowadzące produkcję roślinną i zwierzęcą, natomiast w 2020 r. najwięcej było gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną. Omawiane gospodarstwa stanowiły 56,3% ogółu gospodarstw rolnych, podczas gdy w 2010 r. – 35,4%. Odsetek gospodarstw prowadzących zarówno uprawę roślin jak i chów zwierząt obniżył się z 63,9% do 42,9%. Odsetek gospodarstw prowadzących tylko produkcję zwierzęcą utrzymał się na podobnym poziomie (0,8% wobec 0,7%).

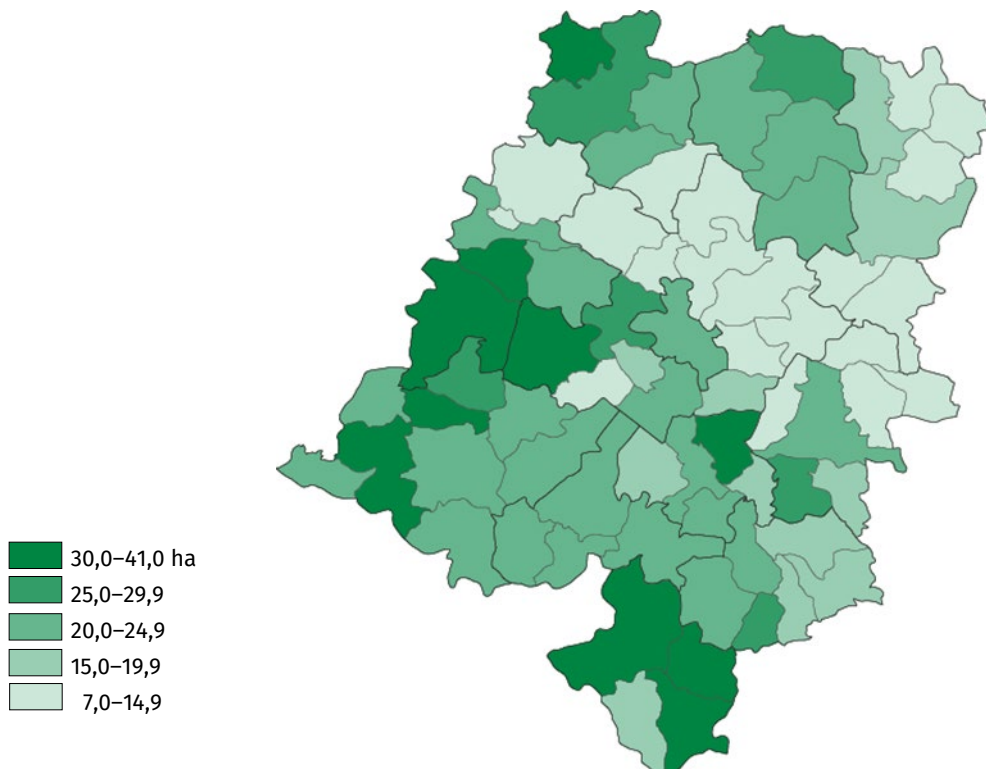
W 2020 r. ponad połowa (56,3%) gospodarstw prowadziła wyłącznie produkcję roślinną

Wykres 1. Struktura gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej

Analizując gospodarstwa prowadzące poszczególne rodzaje produkcji rolniczej należy zauważyć, że największą średnią powierzchnią użytków rolnych odnotowano w jednostkach prowadzących produkcję roślinną i zwierzęcą, tj. 22,3 ha wobec 18,7 ha w 2010 r.

Mapa 1. Średnia powierzchnia użytków rolnych w 2020 r.

Ostateczne wyniki PSR 2020 wykazały, że największą liczbę gospodarstw rolnych w województwie opolskim odnotowano w gminach: Rudniki (3,9% ogólnej liczby gospodarstw), Namysłów (3,3%) i Praszka (3,1%), najmniej w m. Brzeg (0,2%) oraz w gminach: Tułowice (0,3%) i Bierawa (0,5%).

Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

Według ostatecznych wyników PSR 2020 powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych w województwie opolskim nieznacznie wzrosła (o 0,4%) i wyniosła 540,7 tys. ha, podczas gdy przeciętnie w kraju zmniejszyła się o 1,9%. Wzrost wielkości powierzchni gruntów, przy jednoczesnym spadku liczby gospodarstw rolnych przełożył się na wzrost średniej powierzchni ogólnej gospodarstwa rolnego z 18,9 ha w 2010 r. do 21,2 ha w 2020 r. Przeciętnie w kraju średnia powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego wyniosła 12,7 ha wobec 11,3 ha w 2010 r.

W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu w strukturze użytkowania gruntów udział powierzchni użytków rolnych w powierzchni ogólnej zwiększył się o 0,6 p. proc. Odnotowano przy tym stosunkowo wysoki wzrost udziału powierzchni zasiewów (o 2,5 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział użytków rolnych pozostałych – o 0,4 p. proc., lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów po 0,3 p. proc.

W stosunku do 2010 r. nieznacznie wzrosła powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych

Tablica 3. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytków rolnych				
	ogółem	w tym użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej			
		razem	w tym		
			pod zasiewami	łąki trwałe	pastwiska trwałe
W hektarach					
2010	513137	508142	453162	39450	5461
2020	518316	515382	468080	38918	4249
2010=100					
2020	101,0	101,4	103,3	98,7	77,8
W odsetkach powierzchni użytków rolnych ogółem					
2010	100,0	99,0	88,3	7,7	1,1
2020	100,0	99,4	90,3	7,5	0,8

Areał użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniósł 518,3 tys. ha i stanowił 95,9% (przeciętnie w kraju – 89,7%) ogólnej powierzchni gruntów w gospodarstwach rolnych. Pod tym względem województwo opolskie uplasowało się na 1 miejscu w kraju.

Ostateczne dane PSR 2020 wskazują, że w minionym dziesięcioleciu powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych zwiększyła się o 5,2 tys. ha (o 1,0%), w tym powierzchnia zasiewów o 14,9 tys. ha (o 3,3%). Zmniejszyła się natomiast powierzchnia gruntów ugorowanych o 5,9 tys. ha (o 75,3%), pastwisk trwałych – o 1,2 tys. ha (o 22,2%) oraz łąk trwałych – o 0,5 tys. (o 1,3%).

Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2020 r. wyniosła 515,4 tys. ha, tj. 99,4% użytków rolnych ogółem (w 2010 r. – 99,0%). W strukturze użytków rolnych w dobrej kulturze największy udział (90,8%) stanowiła powierzchnia pod zasiewami, która zajmowała 468,1 tys. ha.

Obserwowany spadek liczby gospodarstw rolnych, przy wzroście powierzchni użytków rolnych, znalazł swoje odzwierciedlenie we wzroście średniej powierzchni użytków rolnych przypadającej na 1 gospodarstwo rolne o 12,7%, tj. z 18,0 ha w 2010 r. do 20,3 ha w 2020 r. (przeciętnie w kraju z 9,8 ha do 11,4 ha). Pod względem średniej powierzchni użytków rolnych województwo opolskie uplasowało się na 4 miejscu w kraju. Największą średnią powierzchnią użytków rolnych przypadających na 1 gospodarstwo rolne odnotowano w województwie zachodniopomorskim (32,5 ha), a najmniejszą w małopolskim (4,4 ha).

W przekroju terytorialnym województwa opolskiego najwyższa średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo była w gminie Kietrz (41,0 ha), a najniższa w Kolonowskie (7,0 ha).

Ogólna powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniosła 468,1 tys. ha i była większa o 3,3% w porównaniu z 2010 r. (przeciętnie w kraju – o 5,7%). Udział powierzchni zasiewów w powierzchni gruntów ogółem wyniósł 86,6%, tj. więcej o 2,5 p. proc. w stosunku do 2010 r. Pod tym względem województwo opolskie uplasowało się na 1 miejscu w kraju.

W 2020 r. średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym wyniosła 20,3 ha i była o 12,7% większa niż w 2010 r.

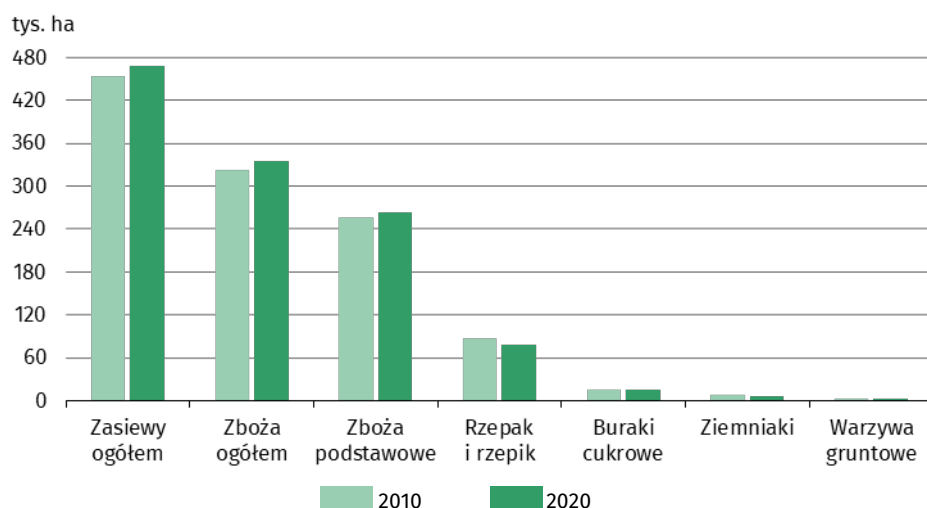
Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych zwiększyła się o 3,3% w porównaniu z PSR 2010

Udział powierzchni głównych upraw rolnych w ogólnej powierzchni zasiewów przedstawiał się następująco:

- zboża ogółem (tj. zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi oraz gryka, proso, inne zbożowe łącznie z kukurydzą na ziarno) – 71,8% (przeciętnie w kraju – 68,1%),
- zboża podstawowe (tj. pszenica, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto) – 56,3% (53,0%),
- rzepak i rzepik – 16,6% (8,9%),
- buraki cukrowe – 3,3% (2,2%),
- ziemniaki – 1,3% (2,1%),
- warzywa gruntowe – 0,5% (1,5%).

W 2020 r., podobnie jak w 2010 r. w strukturze zasiewów dominującą uprawą były zboża ogółem

Wykres 2. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów

Porównując wyniki PSR 2020 z poprzednim spisem rolnym można zaobserwować pewne zmiany w strukturze zasiewów poszczególnych upraw. W odniesieniu do 2010 r. zwiększył się udział powierzchni uprawy:

- zbóż ogółem – o 0,7 p. proc., przy wzroście powierzchni uprawy o 13,9 tys. ha, tj. o 4,3%,
- warzyw gruntowych – o 0,3 p. proc., przy wzroście powierzchni uprawy o 1,2 tys. ha, tj. o 127,7%,
- buraków cukrowych – o 0,1 p. proc., przy wzroście powierzchni uprawy o 0,7 tys. ha, tj. o 5,1%.

W porównaniu z wynikami spisu rolnego z 2010 r. zmniejszył się natomiast udział powierzchni uprawy:

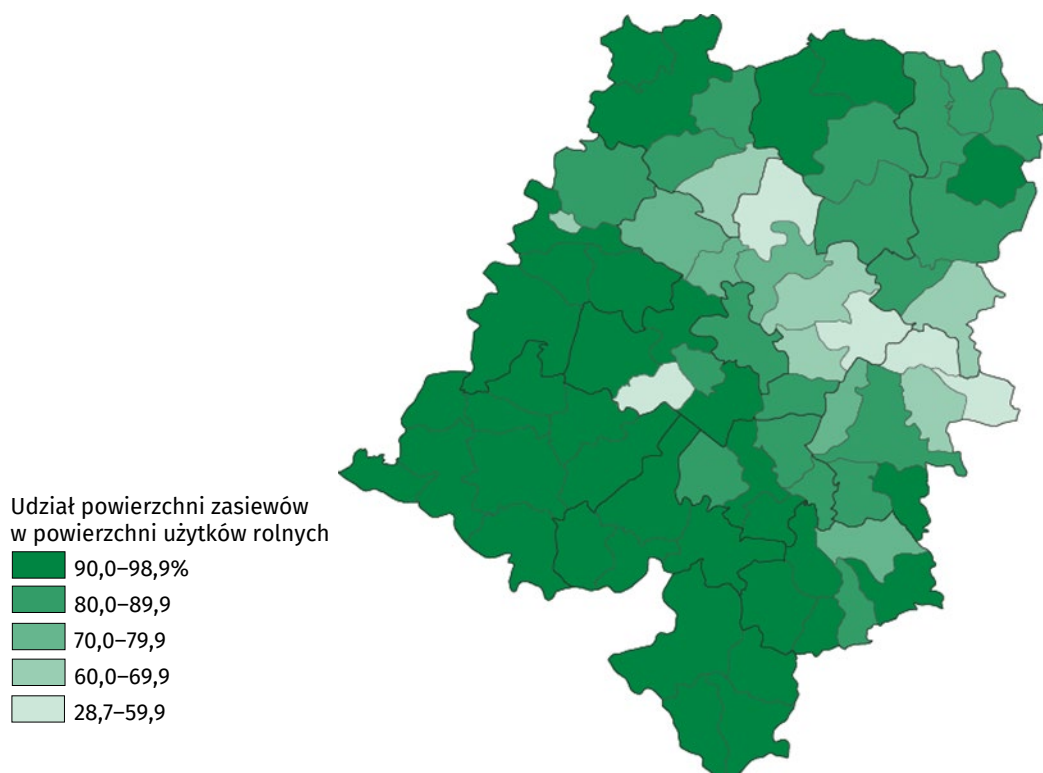
- rzepaku i rzepiku – o 2,7 p. proc., przy spadku powierzchni uprawy o 10,0 tys. ha, tj. o 11,5%,
- ziemniaków – o 0,6 p. proc., przy spadku powierzchni uprawy o 2,7 tys. ha, tj. o 31,7%,
- zbóż podstawowych – o 0,4 p. proc., przy wzroście powierzchni uprawy o 6,7 tys. tj. o 2,6%.

Gospodarstwa rolne w województwie opolskim posiadały w 2020 r.:

- 4,5% krajowej powierzchni zasiewów zbóż ogółem (w 2010 r. – 4,2%),
- 4,5% krajowej powierzchni zasiewów zbóż podstawowych (w 2010 r. – 4,2%),
- 2,6% krajowej powierzchni uprawy ziemniaków (w 2010 r. – 2,3%),
- 6,2% krajowej powierzchni uprawy buraków cukrowych (w 2010 r. – 7,0%),
- 7,9% krajowej powierzchni zasiewów rzepaku i rzepiku (w 2010 r. – 9,3%),
- 1,3% krajowej powierzchni warzyw gruntowych (w 2010 r. – 0,7%).

W przekroju terytorialnym według gmin województwa opolskiego (według siedziby gospodarstwa) najwyższy udział powierzchni zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych odnotowano w gminie Baborów (98,9%), a najniższy w Murowie (28,7%).

Mapa 2. Powierzchnia zasiewów w 2020 r.

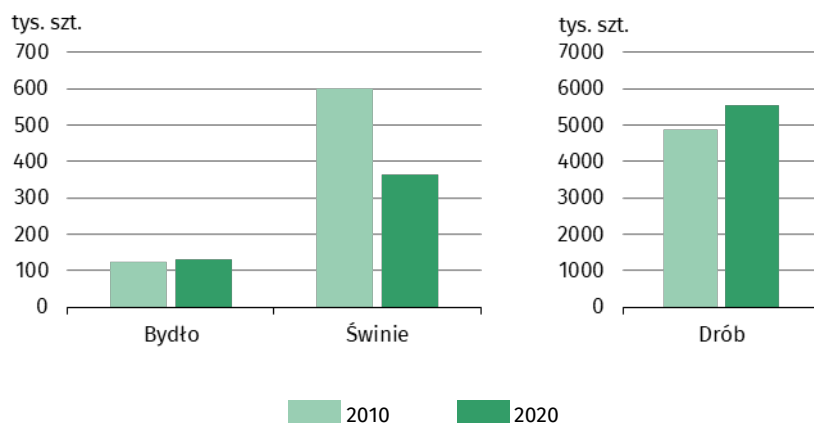
W 2020 r. największym udziałem w wojewódzkiej powierzchni zasiewów zbóż ogółem charakteryzowały się gminy: Głubczyce (5,2%) oraz Grodków i Namysłów (po 3,9%). W wojewódzkiej powierzchni uprawy ziemniaków największy udział miała gmina Głubczyce (25,5%), a następnie Namysłów (12,7%). Udział rzepaku i rzepiku w wojewódzkiej powierzchni tej uprawy osiągnął najwyższe wartości w gminach: Głubczyce (6,1%) i Grodków (5,8%). W uprawie buraków cukrowych dominowały gminy: Głubczyce (12,3%) i Kietrz (11,1%).

Zwierzęta gospodarskie

Według ostatecznych wyników PSR 2020, pogłowie podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych wyniosło:

- bydła – 131,1 tys. szt., w tym krów – 45,5 tys. szt.,
- świń – 363,5 tys. szt., w tym loch – 32,0 tys. szt.,
- drobiu – 5536,8 tys. szt., w tym kur niosek – 1155,2 tys. szt.

Wykres 3. Pogłowie zwierząt gospodarskich

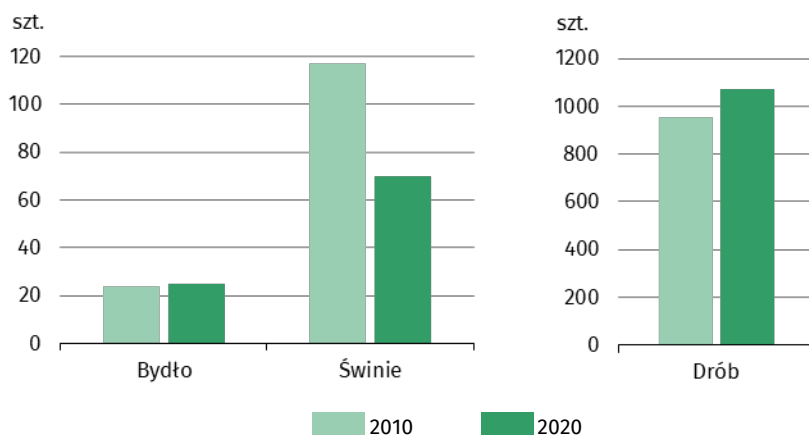
W porównaniu z wynikami spisu przeprowadzonego w 2010 r. odnotowano istotny wzrost pogłowia drobiu ogółem – o 13,4% (przeciętnie w kraju – o 29,6%), w tym kur niosek – o 22,1% (o 8,3%). Wzrost, chociaż w mniejszej skali wystąpił również w przypadku pogłowia bydła – o 6,9% (przeciętnie w kraju – o 9,9%), przy spadku liczebności stada krów – o 5,6% (o 6,3%). W ciągu dekady 2010–2020 odnotowano natomiast głęboki spadek pogłowia świń – o 39,5% (przeciętnie w kraju – o 26,9%), w tym loch – o 44,3% (o 42,8%).

W 2020 r. gospodarstwa rolne w województwie opolskim utrzymywały:

- 2,1% krajowego pogłowia bydła, w tym 1,8% pogłowia krów (w 2010 r. odpowiednio: 2,1% i 1,8%);
- 3,3% krajowego pogłowia świń, w tym 3,9% pogłowia loch (w 2010 r. odpowiednio: 3,9% i 4,0%);
- 2,5% krajowego pogłowia drobiu ogółem, w tym 2,1% pogłowia kur niosek (w 2010 r. odpowiednio: 2,8% i 1,9%).

W 2020 r. w województwie opolskim na 1 spisane gospodarstwo rolne ogółem przypadło przeciętnie 5,1 szt. bydła, 14,3 szt. świń oraz 217,3 szt. drobiu ogółem.

Wykres 4. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. wyniosła 25,3 szt. wobec 23,9 szt. w 2010 r. (przeciętnie w kraju 42,2 szt. wobec 38,6 szt.). W tym samym czasie obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych obniżyła się o 47,1 szt. i ukształtowała się na poziomie 70,1 szt. (przeciętnie w kraju odpowiednio: o 28,0 szt. i 74,6 szt.). W przypadku drobiu ogółem omawiany wskaźnik wyniósł 1068,2 szt. wobec 951,8 szt. w 2010 r. (przeciętnie w kraju 1510,8 szt. wobec 1173,2 szt.).

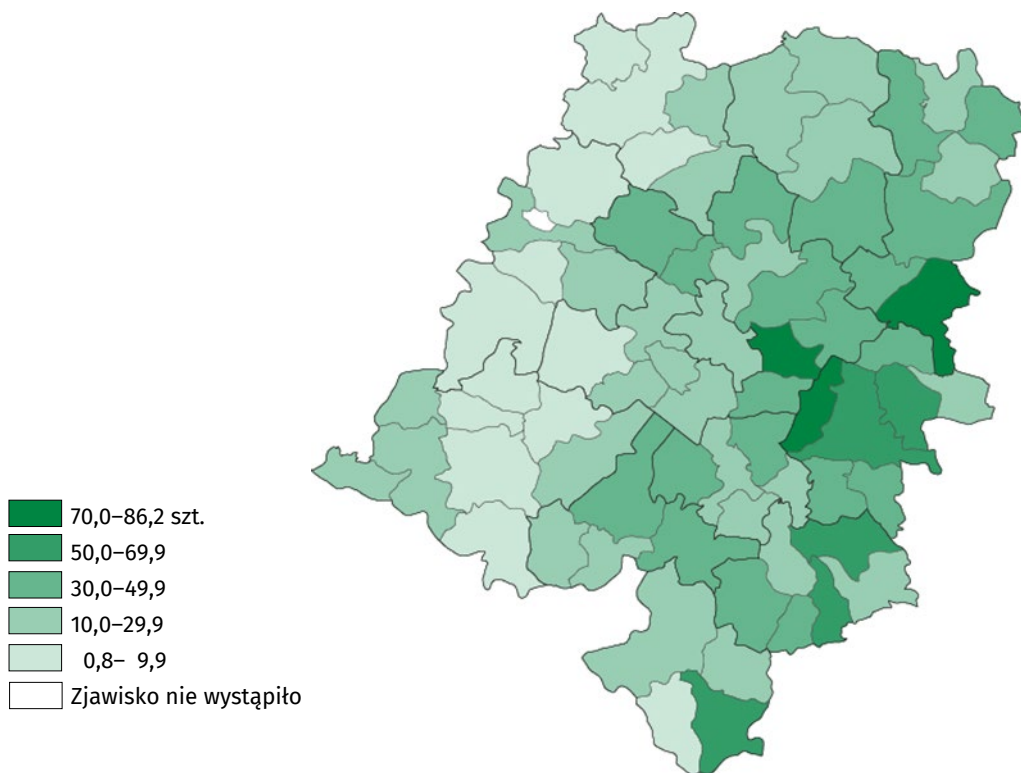
Duże zróżnicowanie w obsadzie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych jest widoczne w poszczególnych województwach. W 2020 r. największą obsadę bydła na 100 ha użytków rolnych odnotowano w województwie podlaskim (94,7 szt.), a najmniejszą w dolnośląskim (12,1 szt.). W przypadku trzody chlewnej najwyższy wskaźnik wystąpił w województwie wielkopolskim (174,9 szt.), a najniższy w dolnośląskim (o 23,5 szt.).

W 2020 r. najwięcej pogłowia bydła odnotowano w gminie Kietrz (9,2 tys. szt.), pogłowia świń w Głogówku (39,6 tys. szt.), a pogłowia drobiu w gminie Biała (787,0 tys. szt.).

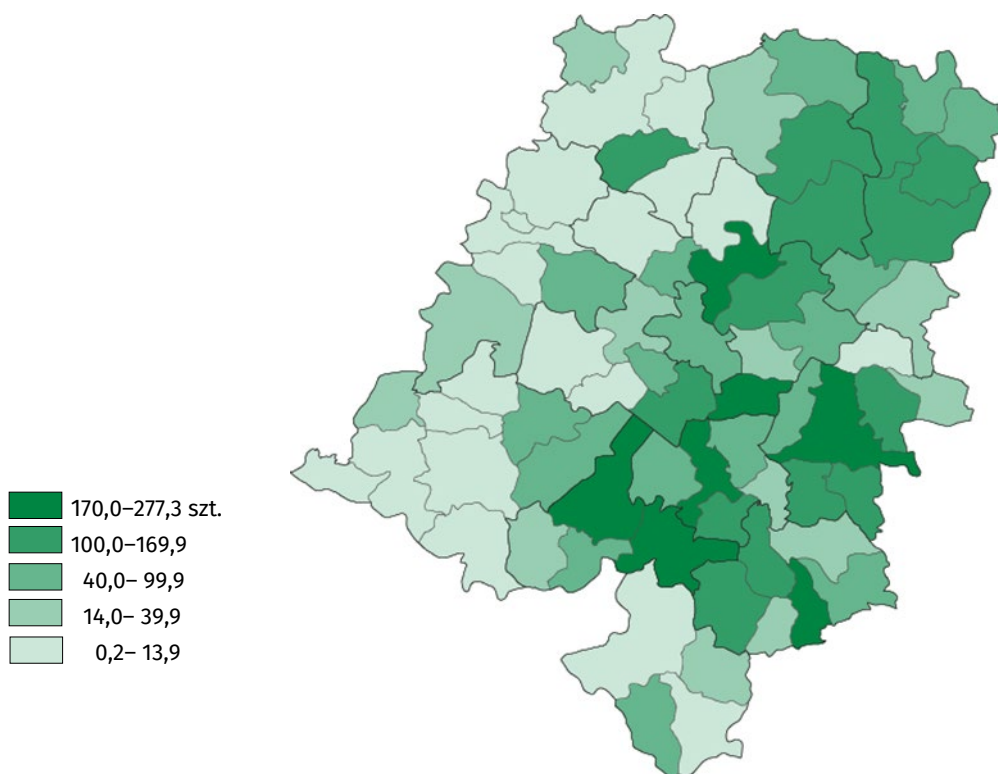
W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost pogłowia drobiu i bydła, przy spadku pogłowia świń

Mapa 3. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w 2020 r.

Bydło

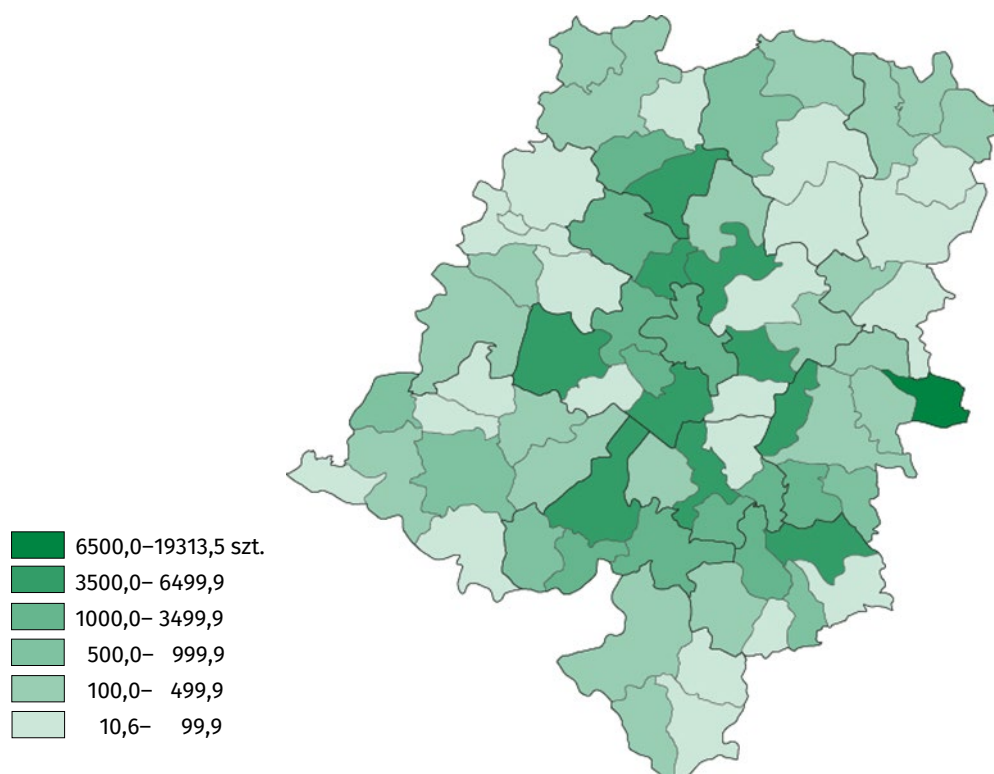

Świnie

Drób

W przekroju terytorialnym według gmin województwa opolskiego najwyższa obsada bydła wystąpiła w gminie Izbicko (86,2 szt.), Dobrodzień (82,9 szt.) oraz Chrząstowice (77,5 szt.), a najniższa w gminie Lubsza (0,8 szt.), Łambinowice (1,0 szt.) oraz Skoroszyce i Wilków (po 1,8 szt.). Największą obsadę świń na 100 ha użytków rolnych natomiast odnotowano w gminie Krapkowice (277,3 szt.) oraz Głogówek (266,3 szt.) i Łubniany (234,4 szt.), a najmniejszą w gminach: Skarbimierz, Kolonowskie oraz Olszanka odpowiednio: 0,2 szt., 1,0 szt. oraz 1,1 szt. W przypadku drobiu największa obsada na 100 ha użytków rolnych wystąpiła w gminie Zawadzkie (19313,5 szt.), Izbicko (6274,1 szt.) oraz m. Kędzierzyn-Koźle (5864,7 szt.), a najmniejsza w m. Brzeg (10,6 szt.) oraz gminach: Pakosławice (14,0 szt.) i Kietrz (23,3 szt.).

W 2020 r. najwięcej bydła na 1 gospodarstwo rolne ogółem przypadło w gminie Kietrz (25,6 szt.), natomiast w przypadku świń w gminie Głogówek (58,7 szt.), a drobiu w gminie Zawadzkie (2427,0 szt.).

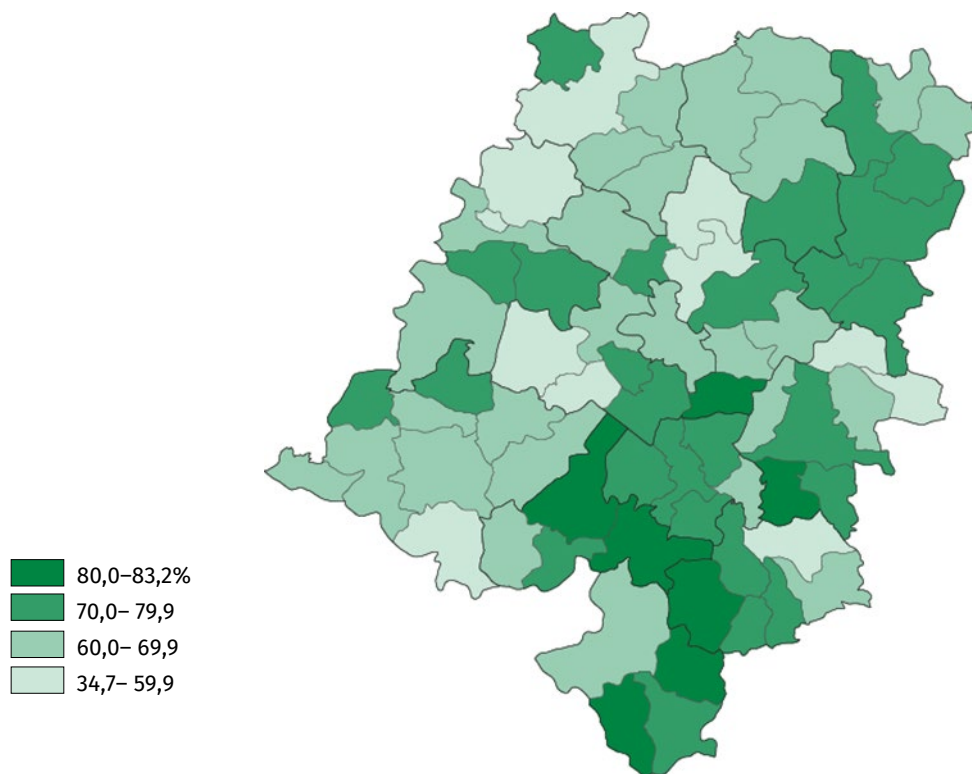
Ciągniki i maszyny rolnicze

W latach 2010–2020 obserwowano zmiany w wyposażeniu gospodarstw rolnych w podstawowe maszyny rolnicze, co było wynikiem przede wszystkim postępującej specjalizacji produkcji rolnej i jednocześnie zachodzącego procesu modernizacji gospodarstw rolnych.

Według ostatecznych wyników PSR 2020 w gospodarstwach rolnych spisano 34,8 tys. szt. ciągników, tj. o 7,3% mniej niż w 2010 r. (przeciętnie w kraju – o 2,1% więcej). Przeciętnie każde gospodarstwo rolne w województwie opolskim miało na wyposażeniu jeden ciągnik.

Większa skala spadku liczby gospodarstw rolnych niż ciągników spowodowała, że przeciętna liczba ciągników przypadająca na 100 gospodarstw rolnych zwiększyła się z 131,9 w 2010 r. do 136,4 w 2020 r. (przeciętnie w kraju z 94,0 do 109,9). Więcej ciągników w przeliczeniu na 100 gospodarstw rolnych odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (146,6) i podlaskim (140,9).

Mapa 4. Udział gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki rolnicze w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2020 r.

Ostateczne wyniki PSR 2010 wskazują na zróżnicowanie wyposażenia gospodarstw w ciągniki rolnicze w przekroju terytorialnym. Najwyższy udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw odnotowano w gminach: Głogówek (83,2%) oraz Pawłowiczki i Leśnica (po 83,1%). Gminy te charakteryzowały się jednocześnie wysoką liczbą ciągników przypadających na 100 gospodarstw (odpowiednio 196,1 szt., 205,6 szt. i 195,8 szt.), jednak najwięcej ciągników w przeliczeniu na 100 gospodarstw odnotowano w gminie Polska Cerekiew (210,2 szt.). Najniższy udział gospodarstw z ciągnikami wystąpił w m. Brzeg (34,7%), gminie Kolonowskie (53,6%) oraz Lubsza (55,2%). Średnio na 100 gospodarstw przypadało tam odpowiednio: 59,2 szt., 79,7 szt. i 88,3 szt. ciągników.

Przy zmniejszonej liczbie gospodarstw i jednoczesnym wzroście powierzchni użytków rolnych, średnia powierzchnia przypadająca na 1 ciągnik zwiększyła się w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu z 13,7 ha użytków rolnych do 14,9 ha użytków rolnych (przeciętnie w kraju zmniejszyła się odpowiednio: z 10,5 ha użytków rolnych do 10,3 ha użytków rolnych). W 2020 r. największą średnią powierzchnię użytków rolnych ogółem przypadającą na 1 ciągnik odnotowano w województwie zachodniopomorskim (31,0 ha), a najmniejszą – w małopolskim (5,2 ha).

Tablica 4. Ciągniki i maszyny rolnicze

Lata	Ciągniki	Kombajny			Opryskiwacze polowe
		zbożowe	buraczane	ziemniaczane	
W sztukach					
2010	37502	6894	2012	2697	13154
2020	34750	6185	673	1479	11227
2010=100					
2020	92,7	89,7	33,4	54,8	85,4
Na 100 gospodarstw rolnych					
2010	131,9	24,2	7,1	9,5	46,3
2020	136,4	24,3	2,6	5,8	44,1

Na stan wyposażenia gospodarstw rolnych w maszyny rolnicze miały wpływ m.in. zmiany zachodzące w strukturze powierzchni upraw głównych ziemiołódów, postępujący proces specjalizacji gospodarstw oraz coraz częstsze korzystanie z maszyn będących własnością innych gospodarstw, spółdzielni lub firm usługowych.

W województwie opolskim w strukturze powierzchni zasiewów od lat przeważa uprawa zbóż (ok. 72%). W odniesieniu do 2010 r. na podobnym poziomie utrzymała się liczba kombajnów zbożowych przypadająca na 100 gospodarstw rolnych (24 szt.). Omawiany wskaźnik, zarówno w 2010 r., jak i 2020 r. wyraźnie przekraczał przeciętną w kraju (odpowiednio 10 szt. i 13 szt.) oraz był najwyższy wśród województw.

W przekroju terytorialnym według gmin województwa opolskiego najwięcej kombajnów zbożowych na 100 gospodarstw odnotowano w gminach: Biała (45,3 szt.), Leśnica (43,6 szt.) oraz Pawłowiczki (41,5 szt.), najmniej natomiast w m. Brzeg (4,1 szt.), gminie Kolonowskie (8,7 szt.) oraz Praszka (9,5 szt.).

Przy zwiększeniu powierzchni upraw buraków cukrowych i utrzymującej się tendencji spadkowej w powierzchni ziemniaków odnotowano, podobnie jak przeciętnie w kraju, zmniejszenie liczby kombajnów do zbioru tych ziemiołódów. W 2020 r. na 100 gospodarstw rolnych przypadało 2,6 szt. kombajna buraczanego (przeciętnie w kraju – 0,8 szt.) i 5,8 szt. kombajna ziemniaczanego (4,5 szt.), podczas gdy w 2010 r. odpowiednio: 7,1 szt. (1,8 szt.) i 9,5 szt. (5,3 szt.).

Zmniejszeniu uległo również wyposażenie gospodarstw rolnych w opryskiwacze polowe. W spisie ujęto ogólną liczbę opryskiwaczy, która może obejmować nie tylko maszyny stosowane w ochronie roślin (opryskiwacze w użyciu), ale również do nawożenia, nawadniania i innych celów związanych z produkcją rolniczą. W 2020 r. na 100 gospodarstw rolnych przypadały 44,1 szt. opryskiwaczy polowych, przy przeciętnej w kraju wynoszącej 35,1 szt. (w 2010 r. odpowiednio: 46,3 szt. i 32,5 szt.).

Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Ostateczne wyniki PSR 2020 wskazują, że w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r., 25,2 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskiwało dochody z prowadzonej działalności rolniczej.

Dla 8,7 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania, czyli źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem. W pozostałych gospodarstwach domowych użytkujących gospodarstwa rolne, głównymi źródłami dochodów były:

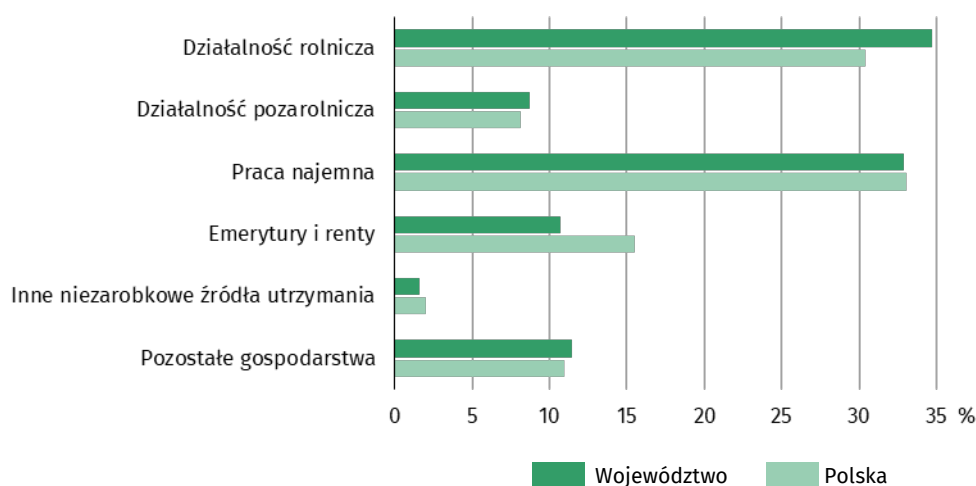
W województwie opolskim odnotowano najwięcej kombajnów zbożowych w przeliczeniu na 100 gospodarstw rolnych

Co trzecie gospodarstwo rolne uzyskiwało ponad 50% dochodów z działalności rolniczej

- praca najemna – dla 8,3 tys. omawianych gospodarstw domowych,
- emerytury i renty – dla 2,7 tys.,
- działalność pozarolnicza – dla 2,2 tys.,
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 0,4 tys.

W odniesieniu do 2010 r., podobnie jak przeciętnie w kraju, spadła liczba gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego uzyskujących ponad 50% dochodów z działalności rolniczej, pozarolniczej, emerytur i rent oraz z innych niezarobkowych źródeł utrzymania. Wzrosła natomiast liczba gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem dochodów była praca najemna (przeciętnie w kraju liczba tych gospodarstw utrzymała się na podobnym poziomie).

Wykres 5. Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów w 2020 r.

Nakłady pracy w gospodarstwach rolnych

Ostateczne wyniki PSR 2020 dostarczyły również informacji o poniesionych nakładach pracy w gospodarstwach rolnych w ciągu 12 miesięcy poprzedzających 1 czerwca 2020 r. W trakcie roku osoby wnoszące wkład pracy w działalność gospodarstwa rolnego pracują w różnym wymiarze czasu. Stąd dla pełnego zobrazowania nakładów pracy zastosowano przelicznik w postaci Rocznych Jednostek Pracy (*Annual Working Unit - AWU*), oznaczający przeliczenie czasu pracy wszystkich pracujących na pełnozatrudnionych w roku (min. 2120 godzin pracy w roku).

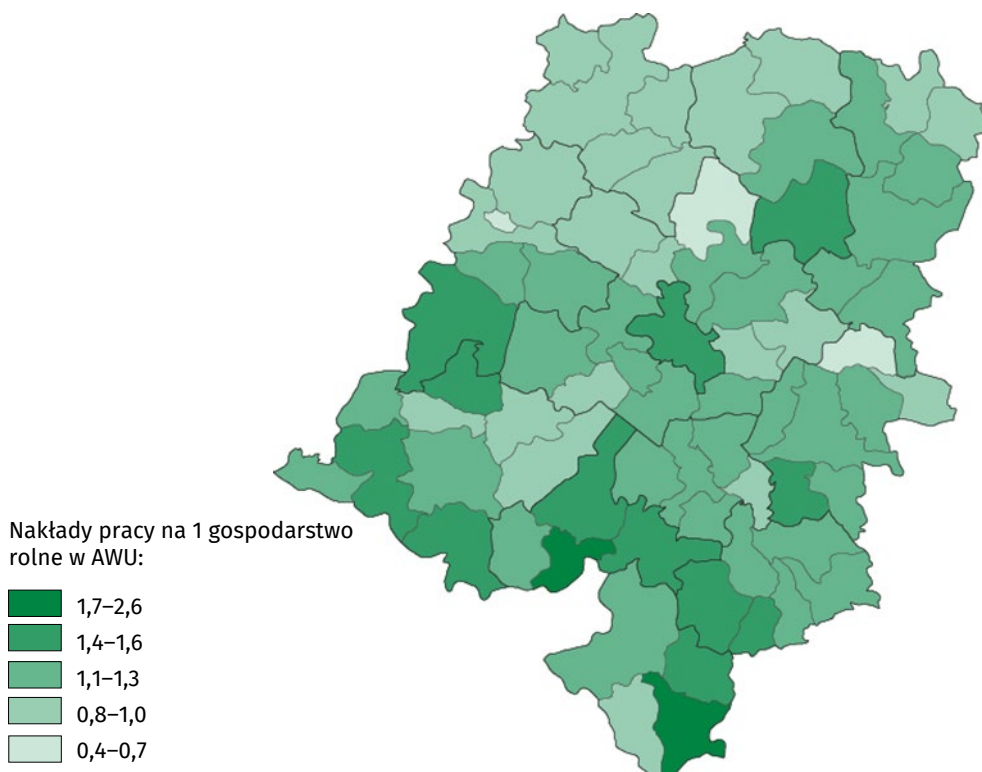
Według PSR 2020 całkowite nakłady pracy ludzkiej w roku gospodarczym 2019/2020 we wszystkich gospodarstwach rolnych wynosiły 29,9 tys. AWU, tj. o 24,0% mniej w porównaniu z 2010 r. (przeciętnie w kraju – o 25,5%). Spadek nakładów pracy wynika m.in. ze zmniejszenia się liczby gospodarstw rolnych oraz trwającego procesu ich mechanizacji.

Blisko 90% nakładów pracy ogółem zostało poniesionych w gospodarstwach indywidualnych (26,4 tys. AWU). Zdecydowaną większość nakładów pracy w tych gospodarstwach stanowił wkład pracy rodzinnej siły roboczej, tj. użytkowników i ich rodzin (94,2%; w 2010 r. – 97,5%). Udział nakładów pracy zatrudnionych w gospodarstwach indywidualnych pracowników najemnych stałych wynosił 3,3% (w 2010 r. – 1,6%).

W przekroju terytorialnym odsetek nakładów pracy rodzinnej siły roboczej wahał się od 83,9% w województwie zachodniopomorskim do 97,2% w województwie podkarpackim, przy przeciętnej w kraju wynoszącej 92,3%. Znaczne zróżnicowanie obserwowano także w przypadku odsetka nakładów pracy pracowników najemnych stałych, który w województwie świętokrzyskim osiągnął poziom 0,8%, a w województwie zachodniopomorskim przekroczył 10% (przeciętnie w kraju – 4,0%).

W odniesieniu do 2010 r. odnotowano spadek nakładów pracy przy produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych

Mapa 5. Nakłady pracy w gospodarstwach rolnych ogółem poniesione na produkcję rolniczą w 2020 r.

Ostateczne wyniki PSR 2020 wykazały, że największe nakłady pracy w przeliczeniu na 1 gospodarstwo rolne w województwie opolskim poniesiono w gminach: Lubrza (2,6 AWU), Kietrz (1,9 AWU) i Otmuchów (1,6 AWU), a najmniejsze w gminach: Brzeg (0,4 AWU) oraz Kolonowskie i Murów (po 0,7 AWU).

***

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Opolu

Dyrektor Janina Kuźmicka

Tel: 77 453 14 52

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Urzędu Statystycznego

Monika Bartel

Tel: 510 993 210

www.opole.stat.gov.pl

@Opole_STAT

@USOpole

Powiązane opracowania

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Raport z wyników*

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Metodologia i organizacja badania*

Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki wstępne w województwie opolskim

Ważniejsze pojęcia i wyjaśnienia metodologiczne zawarto w wyżej wymienionych opracowaniach.

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

Bank Danych Lokalnych – Powszechne Spisy Rolne – PSR 2020